

หัวข้อการวิจัย	การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย
ปีการศึกษา	2565
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวนิยะฉัตร เอมะสุวรรณ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการวิจัย ใน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ สำหรับการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนปฐมวัย จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย ดำเนินการออกแบบและพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ แล้วตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ จากนั้นจึงนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว แบบกลุ่มเล็ก และแบบภาคสนาม 3) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย โดยนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากนั้นจึงศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจ และ 4) ขั้นตอนที่ 4 การยืนยัน ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย โดยนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ไปขยายผล กับกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยและครูปฐมวัย

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 5 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น ครู 5 คน เด็กปฐมวัย 87 คน โดยเป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากนั้นทำการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยครูผู้สอนปฐมวัย กลุ่มการยืนยันขยายผล โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ และดำเนินการศึกษาประเด็นปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนปฐมวัย กลุ่มการยืนยัน แล้วจึงปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีความสมบูรณ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ สำหรับการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1) สภาพปัจจุบัน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 1.1) ด้านหลักสูตร คือ ครูผู้สอนปฐมวัยมีการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.2) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนปฐมวัยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการใช้คำถามหรือสถานการณ์ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม
 - 1.3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนปฐมวัยมีการวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
 - 1.4) ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คือ การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์และตนเอง เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 2) สภาพปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 2.1) ด้านหลักสูตร คือ ครูขาดความเข้าใจในการคัดเลือกสาระการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 2.2) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 2.3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องมือในการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 2.4) ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คือ เด็กไม่เข้าใจกระบวนการทำความเข้าใจกับปัญหา และขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา
- 3) ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ
 - 3.1) ด้านหลักการของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
 - 3.2) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
 - 3.3) ด้านสาระการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ควรเป็นเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 - 3.4) ด้านกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กได้เรียนรู้และแก้ไข

ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ภายใต้ความท้าทายอย่างเป็นระบบ 3.5) ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน 3.6) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การวัดประเมินผลตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย 3.7) ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การทำความเข้าใจกับปัญหา และการคิดหาเหตุผล เพื่อแสวงหาทางเลือกมาปฏิบัติในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ที่ต่างจากสิ่งที่มีอยู่เดิม หลากหลายมากกว่าหนึ่งวิธีคิด หรือหนึ่งแนวคิด และทำการประเมินข้อค้นพบสำหรับการแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับเด็กปฐมวัย มี 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 สารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ตระหนักรู้สู่ปัญหา (Problem Finding : P) หมายถึง การสังเกต สำรวจ รับรู้ ขั้นที่ 2 สำรวจ สืบค้น ข้อมูลเพื่อค้นหาความคิด (Idea Finding : I) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Action Finding : A) ขั้นที่ 4 สร้างความคิดรวบยอดเพื่อสรุปความเข้าใจ (Concept Finding : C) และขั้นที่ 5 ประเมินผลการปฏิบัติ (Assessment Finding : A) และรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ มีระดับความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) ในภาพรวมอยู่ในระดับถูกต้องครอบคลุมมากที่สุด

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการยืนยันการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ 1) เด็กปฐมวัยกลุ่มการยืนยันขยายผล มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ อยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ จากการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน เด็กปฐมวัยกลุ่มการยืนยันขยายผล ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด 3) ประเด็นการปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ฉบับสมบูรณ์ 3.1) จุดเด่นของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ คือ ทำให้เด็กมีความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา มีสมาธิและมีการแก้ปัญหอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ที่เด็กสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง 3.2) ข้อจำกัดของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ คือ ควรมีการขยายการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลในระยะยาว และในการทำกิจกรรมต้องอาศัยความระมัดระวัง การดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษจากครูผู้สอน 3.3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการที่ทำให้รูปแบบ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ บรรลุวัตถุประสงค์ 3.3.1) ด้านครูผู้สอน คือ ครูต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ 3.3.2) ด้านเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนต้องมีความสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงการแก้ปัญหา 3.3.3) ด้านการประเมินผล คือ ครูต้องติดตามสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมเด็กอย่างละเอียดและรอบด้าน